

סובבתהו בכחש

• **מהו סוג המספר בסיפור ומהי נקודת התצפית שממנה מסופר הסיפור?**

תשובה:

המספר בסיפור הוא מספר כל-יודע.

המספר בסיפור מספר מנקודת התצפית של הבריות – האנשים שהכירו את נחשון וריקוג'ה מקרוב ויכולים להעיד עליהם. הסיבות לכך שהמספר בחר לספר את הסיפור מנקודת תצפית זו הן:

1. בדרך זו הסיפור נראה אמין יותר. המספר משתמש בתחבולה שמטרתה היא ליצור רושם שזהו סיפור הלקוח מהחיים ולכן ניתן ללמוד ממנו לקחים. זהו סיפור ריאליסטי המבקש לשקף את המציאות כפי שרואה אותה האדם הממוצע, והתחבולה הנ"ל נועדה להבליט זאת.
2. נקודת התצפית הזו גם יוצרת מתח, משום שהקורא מגלה את המתרחש דרך עיני הבריות, שאינן יודעות הכל – אלא מגלות את הדברים בהדרה ועוקבות בסקרנות אחר המתרחש וכך חווה זאת גם הקורא.

• **מהי השקפת העולם של המספר?**

תשובה:

השקפת העולם של המספר היא השקפה דתית. הוא מספר את הסיפור כדי ללמד לק בתחום הדתי ומציין שכשהאנשים ראו את הצלחתו של נחשון הם כעסו על האלה וחשוב שהוא מנהל את העולם שלא בצדק – "צדיק ורע לו, רשע וטוב לו".

המספר מספר את סיפורו כדי להראות שבכל זאת האל מנהל את העולם בצדק אך לא תמיד בני האדם מסוגלים להבין זאת כי "נסתרות דרכי האל".

המספר מראה בעזרת סיפורו שבסופו של דבר הצדק נעשה: כספו של הקמצן המרושע הגיע לידיים הנכונות.

אפיון נחשון וריקוג'ה:

- אפיון ישיר –

<u>ריקוג'ה</u>	<u>נחשון</u>
אין.	כילי, רע עין, עם הארץ, "לב ברזל ומצח נחושה".

- אפיון עקיף –

<u>ריקוג'ה</u>	<u>נחשון</u>	
"אור רך היה פרוש בלבנוניות שעל פניה כאורו של ירח המפציע ועולה. עיניים טובות וטהורות היו לה שכל שהניחה מבטה עליו הייתה משכיחה ממנו צער ועגמומיות שעל ליבו".	<ul style="list-style-type: none"> • "רע מראה וטרוט עיניים, לא תואר לא ולא הדר". • "פאותיו מרוחות בשולי קרחת שעל ראשו". • לבושו מפגין עושר 	מראה
" <u>יונה</u> שנקלעה למאורתו של נחש", "נזם זהב באף חזיר". מתוארת כדאם טוב ותמים, מסמלת שלום ואושר.	"נזם זהב באף חזיר", "יונה שנקלעה למאורתו של נחש". מתואר כאדם רע ודוחה.	דימויים
<ul style="list-style-type: none"> • תורמת בנדיבות לנזקקים, אין מעשה חסד שהיא אינה נותנת בו את חלקה בעין יפה. • מכרה את תכשיטיה כדי לסייע לנזקקים. • מתוודה לפני מותה – דבר המלמד על יושרה. 	<ul style="list-style-type: none"> • כשבאים לבקש ממנו תרומה הוא מתבונן בתקרה ונותן לזולת תחושה שהם לא כולם. הדבר מלמד על אטימותו למצוקה ועל רשעותו. • הוא נהג לבקש מריקוג'ה בהפתעה דין וחשבון על 	התנהגות ומעשים

<ul style="list-style-type: none"> • חינכה את ילדיה לנהוג בדרכה. 	<p>הוצאות הבית וכן נתן לה כפיקדון סכומי כסף, העמיד פנים ששכח מהם ודרש במפתיע לקבלם בחזרה. הדבר מלמד על רשעותו, קמצנותו, חשדנותו ועורמתו.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • קולה נעים לאוזן כמו זמר. דבריה מתונים ומלאים חוכמה, בניגוד לנחשון שנאמר עליו שהוא "עם הארץ". • כאשר מבקשים ממנה תרומה או כשהיא תורמת גם מבלי שנתבקשה, היא מלווה את התרומה בדברים שמטרתם לתת לנזקק תחושה טובה ולא לפגוע בכבודו כאדם. היא מבקשת לתת לנזקק תחושה שהוא איננו נחות, שהוא מקבל בזכות ולא בחסד. הדבר מלמד על רגישותה ועל אנושיותה. 	<p>כשמבקשים ממנו תרומה הוא שותק, אפילו כשאומרים לו דברים נוגעים ללב. הדבר מלמד על אטימותו ועל רשעותו.</p>	דיבור
<p>בת 20, לא מסופר על עברה.</p>	<p>נחשון בן 35. התעלל באישתו הראשונה שביקשה להתגרש ממנו כדי שתמות או תלך בלי לדרוש את זכויותיה, וזאת כדי שלא יצטרך לשלם את כתובתה.</p>	תולדות חיים
<p>איך לשמה משמעות ספציפית.</p>	<p>שם המרמז על עורמתו ועל רשעותו – נחש.</p>	שמות הדמויות
<p>הבריות מעריכות את ריקוג'ה ואומרת שהיא בחורה איכותית ("חבל על האי-שופרא"). נאמר עליה שהיא "עטרת תפארת שבנשים". כשריקוג'ה חולה, בעלה משלם למניין אנשים שיתפללו לשלומה אך בפועל מתפללים 4 מניינים – וזאת משום שהבריות מעריכות את עזרתה ואוהבות אותה.</p>	<p>הבריות מתעבות את נחשון. הוא נחשב כדוגמה מובהקת לרשע שטוב לו שלא בצדק. בגללו האנשים כועסים על האל ואומרים שהוא אינו שולט בהצלחה. הבריות אינן מבינות כיצד הסכימה בחורה כריקוג'ה להתחתן עם "פיגול" כזה. נאמר עליו שהוא הגרוע שבגברים.</p>	יחסים חברתיים
<p>הדמויות של נחשון וריקוג'ה מוצגות כדמויות מנוגדות אחת לשנייה.</p>		ניגודים

כותרת הסיפור:

כותרת הסיפור מטעה.

לפני הקריאה ובמחציתה הראשונה יוצרת הכותרת רושם שהסיפור יציג דמות של רמאית, שקרנית, מישהי שהולכה שולל מישהו אחר – מעשה בלתי מוסרי. החלק האחרון של הסיפור מגלה שאמנם יש כאן דמות שמרמה דמות אחרת, אבל מעשה הוא מעשה מוסרי יותר מאשר בלתי-מוסרי. בדרך זו הכותרת מכוונת את הקורא לחשוב על השאלה "האם תמיד שקר הוא בלתי מוסרי?"

התשובה שהסיפור נותן היא שבמצבים מסויימים שקר כן יכול להיות מוסרי, זאת ב-2 תנאים:

- א. אם הוא נעשה במטרה מוסרית
- ב. אם אדם לא שיקר כדי להפיק רווח לעצמו אלא כדי לעזור

מוטיב החידה:

בסיפור מופיע מוטיב של חידה.

תפקידו הוא ליצור מתח בעלילה. הקורא סקרן לדעת מהו פיתרון החידה: כיצד מצליחה ריקוג'ה לחיות עם אדם כזה, איך השיגה את הכסף לתרום אם אינה עובדת וידוע שבעלה הוא קמצן גדול?

- דוגמאות:

1. "ובאמת היו חייו של זוג זה כלואים חידה בתוך חידה".
2. "סוד זה סתום וחתום לכל, מלבד הוריה וכמה מהקרובים לא ידעו פשר חידה זו".
3. "חידה היא ותהי לחידה".

סיום הסיפור:

ריקוג'ה מתוודה בפני בעלה וכך הקורא מצליח לפתור את החידה. בעלה משיב לה "מחול לך, כל שלקחת מתכשיטין שלך לקחת". מדברים אלה לא ברור אם נחשון משתנה או לא, קיימות 2 אפשרויות כדי לפרש זאת:

1. נחשון מבקש להקל על אישתו ולאפשר לה למות בשלווה אך אין זה אומר שהוא הבין את הלקח ושינה את התנהגותו.
2. דברים אלה מלמדים על כך שחל שינוי בנחשון – בזכות אישתו הוא הפך להיות אנושי יותר כלפי הזולת ויש סיכוי שבעתיד יישם זאת בשינוי התנהגותו.

סיום הסיפור הוא סיום סגור, שבו הבעיה המרכזית שהוצגה זוכה לפיתרון (סיום פתוח=להפך). הסיפור העלה 2 שאלות מרכזיות שזכו לתשובה:

1. כיצד השיגה ריקוג'ה כסף לתרום?
2. מדוע האל איננו מנהל את העולם בצדק ("צדיק ורע לו רשע וטוב לו")?

בסיום הסיפור דבריה של ריקוג'ה על התכשיטים מסבירים לנו כיצד היה לה כסף לתרום, וכן הבריות ששאלו מדוע האל אינו מנהל את העולם בצדק קיבלו תשובה: הוא אכן מנהל את העולם בצדק אבל בני האדם לא תמיד מסוגלים להבין זאת.